

МЕЖІ НАГЛЯДУ (КОНТРОЛЮ) ЗА ЯКІСТЮ НАДАННЯ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ ЗАКЛАДАМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗІ СПЕЦИФІЧНИМИ УМОВАМИ НАВЧАННЯ

Федір Петрович ЯЦЕНКО,

*здобувач Харківського національного
університету внутрішніх справ
<https://orcid.org/0009-0004-9675-6079>*

Нагляд (контроль) за якістю надання освітніх послуг закладами вищої освіти зі специфічними умовами навчання не є явищем хаотичним, що обумовлюється наявністю меж його здійснення. В загально логічному розумінні поняття «межа» автори тлумачного словнику української мови розглядають як певну границю, допустиму норму чого-небудь дозволеного, простір, обмежений чим-небудь [1, с.666]. Тобто «межа» – це певні рамки якоїсь дії, певних відносин тощо. В правовому розумінні межа – це границя допустимих нормами права відносин, що проявляються у реалізації прав та обов'язків учасників суспільних відносин, у тому числі й у сфері нагляду (контролю). Межі суб'єктів, які впроваджують контролюючу діяльність, мають бути чітко окреслені правовими нормами, що визначають їх повноваження відносно конкретного предмету нагляду (контролю).

Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти в сфері здійснення нагляду (контролю) обмежено колом своїх повноважень щодо конкретного предмету. Зокрема проводить інституційну акредитацію; здійснює постакредитаційний моніторинг; проводить акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти [2]. При цьому щодо окремих предметів нагляду (контролю) існують визначені законодавством межі його повноважень. Так, наприклад, при проведенні акредитації освітніх програм обов'язковим є дотримання встановлених вимог щодо часу її проведення. Акредитація вперше проводиться, як правило, упродовж останнього року навчання першого набору здобувачів вищої освіти за освітньою програмою. Заклади вищої освіти у період з 1 червня по 1 серпня кожного року в електронній формі попередньо повідомляють Національне агентство про намір акредитувати освітні програми в наступному навчальному році.

До 1 вересня кожного року Національне агентство складає графік прийняття заяв про акредитацію і відкриває доступ до електронного кабінету, через який заклад вищої освіти подаватиме відповідні матеріали для акредитації. Наступна (чергова) акредитація проводиться впродовж останнього року строку дії сертифіката про акредитацію або протягом строку дії умовної (відкладеної) акредитації. У разі не проведення чергової акредитації до завершення строку дії сертифіката про акредитацію чи строку дії умовної (відкладеної) акредитації така акредитація проводиться у тому самому порядку, що вперше. Заклад вищої освіти має право достроково ініціювати проведення чергової акредитації [3].

Керівники підрозділів курсантів (слухачів) закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання (начальники курсів, заступники начальників курсів, командири навчальних взводів) є прямими начальниками курсантів (слухачів), відповідають за стан навчання, службової дисципліни та виховання курсантів (слухачів), знання й точне виконання ними вимог статутів органів внутрішніх справ та Збройних Сил України, розпорядку дня, підтримання зразкового внутрішнього порядку в підрозділах, збереження та стан озброєння, спеціальної техніки, майна, яке належить підрозділу. Керівники підрозділів курсантів (слухачів) зобов'язані: здійснювати постійний контроль за навчанням курсантів (слухачів) і надавати їм допомогу в опануванні навчальних дисциплін, організації та забезпеченні їх самостійних занять, підтримувати постійний зв'язок з науково-педагогічними (педагогічними) працівниками кафедр. Для виконання своїх завдань із забезпечення якості надання та отримання освітніх послуг вони наділені повноваженнями бути присутніми на всіх видах занять, що проводяться з курсантами (слухачами) підпорядкованих їм підрозділів [4]. Означене розкриває межі їх наглядових повноважень щодо якості надання освітніх послуг.

Діяльність спеціально створених закладами вищої освіти зі специфічними умовами навчання підрозділів, що здійснюють діяльність з нагляду (контролю) в розглядуваній сфері, обмежується відповідними повноваженнями. Так, основним завданням Ради із забезпечення якості освітньої діяльності Харківського національного університету внутрішніх справ є моніторинг якості освітньої діяльності Університету в таких

складових: розгляд проектів внутрішньої документації, що впливають на освітню діяльність та якість вищої освіти, надання рекомендацій щодо вдосконалення документів; обговорення процедур та індикаторів оцінювання якості освітньої діяльності та якості вищої освіти; обговорення питань щодо результатів моніторингу якості освітньої діяльності та якості вищої освіти, зокрема щодо якості освітніх програм підготовки здобувачів вищої освіти та відповідність їх стандартам вищої освіти (за наявності) або Національній рамці кваліфікації; обговорення стану забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти в навчальних підрозділах та кафедрах (циклових комісіях); розгляд рекомендацій здобувачів вищої освіти, органів курсантсько-студентського самоврядування, науково-педагогічних (педагогічних) працівників, роботодавців, випускників та інших стейкхолдерів щодо вдосконалення освітнього процесу та підвищення якості вищої освіти в Університеті; вироблення рекомендацій щодо удосконалення системи забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти в Університеті; надання методичних рекомендацій кафедрам (цикловим комісіям) Університету щодо розвитку професійної діяльності та удосконалення педагогічної майстерності науково-педагогічних (педагогічних) працівників; проведення аналізу забезпечення освітнього процесу необхідними ресурсами (навчальними, кадровими, матеріально-технічними, інформаційними тощо) та аналізу якості професійної діяльності науково-педагогічних (педагогічних) працівників із метою відповідності вимогам Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності та вимогам акредитації освітніх програм; обговорення та поширення передового досвіду зарубіжних і вітчизняних закладів вищої освіти з метою вдосконалення системи забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти в Університеті; розгляд рекомендацій, наданих експертами Національного агентства із забезпечення якості освітньої діяльності під час акредитації освітніх програм; координація роботи структурних підрозділів Університету з питань якості освітнього процесу [5].

Отже, межі нагляду (контролю) за якістю надання освітніх послуг закладами вищої освіти зі специфічними умовами навчання являють собою своєрідні рамки нормативно допустимої, а отже і правомірної поведінки учасників

наглядних (контрольних) відносин, і залежать: по-перше, від суб'єктів його здійснення, визначених законодавством повноважень та компетенції; по-друге, від самого предмету нагляду (контролю).

Тож, межі нагляду (контролю) за якістю надання освітніх послуг закладами вищої освіти зі специфічними умовами навчання обумовлені: 1) компетенцією та повноваженнями контролюючих суб'єктів; 2) специфікою правового статусу закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання, а також програмою підготовки здобувачі вищої освіти; 3) набором інструментів та засобів, які в своїй діяльності можуть використовувати спеціально уповноважені суб'єкти.

Список використаних джерел:

1. Словник української мови : [в 11 т.] / АН Української РСР, Ін-т мовознав. ім. О. О. Потебні ; редкол.: І. К. Білодід (голова) [та ін.]. - Київ : Наук. думка, 1970 - 1980. Т. 4 : І-М / ред. тому: А. А. Бурячок, П. П. Доценко. 1973. 840 с.
2. Про вищу освіту. Закон України від 1 липня 2014 року № 1556-VII. Відомості Верховної Ради. 2014. № 37-38. ст.2004
3. Положення про акредитацію освітніх програм. Наказ Міністерства освіти і науки України від 11 липня 2019 року № 977. URL: <https://sqe.gov.ua/pro-akreditaciyu-osvitno-profesiyni/>
4. Про затвердження Положення про вищі навчальні заклади МВС. Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 14.02.2008 № 62. Офіційний вісник України. 2008. № 21. Ст. 615
5. Положення про Раду із забезпечення якості освітньої діяльності Харківського національного університету внутрішніх справ. URL: https://sumy.univd.edu.ua/files/articles/45/polozennya_pro_radu.pdf